

Vadefugleoptællinger i Vadehavet i juli og august 1969

Af

THOMAS THELLE og BO NETTERSTRØM

(With a Summary in English: Counts of Waders in the Danish Wadden Sea
July and August 1969.)

Meddelelse nr. 8 fra Blåvand Fuglestation

INDLEDNING

Vadehavet, der strækker sig langs den sydlige Nordsøkyt fra Sydvestjylland til Holland, udgør det største sammenhængende fourageringsområde for vadefugle i Europa. Det danske Vadehav udgør med et areal på 60.000 ha kun ca. $\frac{1}{10}$ af det samlede Vadehavsareal. Den tyske del af Vadehavet har et areal på 325.000 ha, den hollandske del udgør 280.000 ha, og i nær tilslutning hertil ligger det hollandske deltaområde med 120.000 ha (arealtal fra ROTH 1967). Medens den hollandske og slesvig-holstenske del af Vadehavet tidligere er gjort til genstand for optællinger af vadefugle (ROTH 1966, WOLFF 1967 og SCHLENKER 1968), er en samlet optælling af vadefugle i Det danske Vadehav ikke forsøgt. Optællinger af andefugle i Vade-

havet er foretaget af Vildtbiologisk Station (JOENSEN 1968).

D.O.F.'s feltudvalg arrangerede i perioden 28. juli til 3. august 1969 en optælling i Det danske Vadehav. Et hold med 10 deltagere talte op i Højer- og Rømøområdet. Et hold på 8 talte op på Skallingen og i Ho Bugt. 2 deltagere talte op på Fanø og 1 på Mandø. Kyststrækningen mellem Rømødæmningen og Esbjerg blev gået igennem, dog er oplysningerne fra strækningen Kongeås-lusen-Esbjerg ikke fuldstændige. Vildtbiologisk Station foretog optællingen på Jordsand.

I perioden 24.-26. august foretoges en optælling i den sydlige del af Vadehavet, fortrinsvis af BO NETTERSTRØM. I samme periode var arrangeret en optælling i det slesvig-holstenske vadehav (HELDT in litt.).

MATERIALET

Alle optællinger blev foretaget fra land under højvandsforhold, fortrinsvis i 2-3 timers perioder omkring højvandsmaximum. Højsandene, først og fremmest Koresand, blev ikke optalt, således at de angivne tal er noget lavere end tallene for Vadehavet som helhed.

Optællingerne var især koncentreret om de områder, hvor store flokke samledes ved højvande. Disse højvandsrasteplasser

var helt konstante fra dag til dag, og her samledes tætte flokke af Alm. Ryle (*Calidris alpina*), Lille Kobbersneppe (*Limosa lapponica*), Storspove (*Numenius arquata*), Klyde (*Recurvirostra avosetta*), og tildels Strandhjejle (*Pluvialis squatarola*) og Strandskade (*Haematopus ostralegus*). De opnåede tal for disse arter angiver sikkert rimelige størrelsesordener for antallet af fugle i optællingsområdet. Det må under-

streges, at der er en betydelig usikkerhed forbundet med bedømmelsen af de store flokke.

De arter, der optræder mere spredt i småselskaber eller enkeltvis, kun med ringe association til de store flokke, og evt. bundet til lidt specielle biotoper, er antagelig noget underrepræsenteret i materialet. Dette gælder Stor Præstekrave (*Charadrius hiaticula*), Stenvender (*Arenaria interpres*), Mudderklire (*Tringa hypoleuca*) m. fl.

For andre arter, som f. eks. Vibe (*Vanellus vanellus*), Hjejle (*Pluvialis apricaria*), Sandløber (*Calidris alba*) og Lille Regnspove (*Numenius phaeopus*), gælder det, at de optalte tal ikke kan tillægges større betydning, fordi arterne hovedsageligt raster på biotoper uden for optællingsområdet.

En klassifikation af arterne kan på denne baggrund være nyttig:

Kategori A:

Arter med god registreringsmulighed, på grund af forekomst, letbestemmelighed og biotopvalg. Materialet er udtryk for arternes antal i undersøgelsesområdet: Strandhjejle, Storspove, Stor Kobbersnepe (*Limosa limosa*), Lille Kobbersnepe, Rødben (*Tringa totanus*), Hvidklire (*Tringa nebularia*), Alm. Ryle, Islandsk Ryle (*Calidris canutus*) og Klyde.

Kategori B:

Arter, der raster spredt, ikke associeret de store flokke, evt. bundet til specielle biotoper inden for optællingsområdet. Disse

arter er underrepræsenteret i materialet: Stor Præstekrave, Sortklire (*Tringa erythropus*), Mudderklire, Stenvender, Dværgryle (*Calidris minuta*), Krumnæbbet Ryle (*Calidris ferruginea*), Brushane (*Philomachus pugnax*) og sjældnere arter.

Kategori C:

Arter, hvis biotoper overvejende findes uden for undersøgelsesområdet: Strandskade, Vibe, Hjejle, Dobbeltbekkasin (*Gallinago gallinago*), Lille Regnspove, Svaleklire (*Tringa ochropus*), Tinksmed (*Tringa glareola*), Sandløber, Temmincksryle (*Calidris temminckii*).

Antallet af fugle på højvandsrasteplasserne varierede de fleste steder betydeligt fra dag til dag. Disse variationer skyldtes i visse tilfælde tydeligvis tiltræk til og gennemtræk gennem området i optællingsperioden. Også ændringer i højvandsstanden viste sig at have betydning. Trækket fra fourageringspladserne spredt på vaden til højvandsrasteplassen foregår ikke i et stræk. Efterhånden som vandstanden stiger, koncentrerer fuglene på højtliggende endnu tørre vader. Ved relativ lav højvandsstand kan mange fugle blive stående på disse højtliggende vader, og sådanne flokke kunne f. eks. ses, men ikke tælles, fra Mandø. Både på Mandø og Fanø sås de største koncentrationer af fugle den 30. juli sammenfaldende med en betydeligt højere maximal højvandsstand end de øvrige dage.

RESULTATER

I tabel 1 er angivet de optalte maximale tal inden for optællingsperioden 28. juli til

STRANDSKADE (*Haematopus ostralegus*)

Denne art raster hovedsageligt på sand- og muslingebanker, der i Vadehavet oftest er beliggende således, at optælling fra land er umulig. Tallene i tabel 1 og 2 siger derfor ikke meget om Strandskadens talrigdom. Fra fly taltes medio september

3. august for hvert optællingsområde, og i tabel 2 for perioden fra 24. til 26. august.

ca. 30.000 Strandskader i området (A. HOLM JOENSEN in litt.), et antal, der sikkert er meget repræsentativt for, hvor mange Strandskader, der raster i området i den sidste tælleperiode, idet hovedtrækket på dette tidspunkt har passeret Vestjylland.

VIBE (*Vanellus vanellus*)

Denne arts rasteplasser er overvejende marker, og de registrerede fugle sås på marskenge.

STOR PRÆSTEKRAVE (*Charadrius hiaticula*)

Arten optrådte de fleste steder i småflokke, ofte sammen med andre arter, men optællingen vanskeliggjordes ved, at de foretrukne, mere sandede biotoper oftest lå uden for optællingsområderne, hvorfor arten må antages at være talrigere end det registrerede antal lader formode.

HVIDBRYSTET PRÆSTEKRAVE

(*Charadrius alexandrinus*)

De 127 fugle af denne art fra Fanø er bemærkelsesværdige og må udgøre en betydelig del af den danske bestand.

LILLE PRÆSTEKRAVE

(*Charadrius dubius eurarius* GNELIM)

Udover 2 fugle fra Fanø er denne art ikke iagttaget.

HJEJLE (*Pluvialis apricaria*)

Som Vibe.

STRANDHJEJLE (*Pluvialis squatarola*)

De små tusind fugle, der registreres af denne art er sikkert et udmærket udtryk for artens talrigdom i Vadehavet. Antallet synes at være nogenlunde det samme i de to optællingsperioder (se tabel 3). I første periode sås næsten kun gamle i sommerdragt, i anden var de gamle stadig dominerende, men flere unge var kommet til. Fuglene sås ofte i mindre flokke især i forbindelse med Alm. Ryle.

STENVENDER (*Arenaria interpres*)

Påfaldende fåtallig; sås spredt i småflokke.

DOBBELTBEEKKASIN (*Gallinago gallinago*)

Tallene her er ikke noget udtryk for artens hyppighed, bemærkes skal dog de 300 fugle ved Højer i første periode.

Tabel 1. Maksimale antal fugle i hvert område i optællingsperioden 28. juli-3. august 1969.

Table 1. The maximum number of birds counted in each area in the period 28th July-3rd August 1969.

28.7.-3.8. 1969	Højer	Jordsand	Rømø		Astrup og Rejsby		Mandø	Fanø	Ribe-Esbjerg	Skal-lingen	Total
<i>Haematopus ostralegus</i>	400	1500	250	1500	30	1000	1860	60	1600		8200
<i>Vanellus vanellus</i>	800		50	140	500	65	400	400	150		2440
<i>Charadrius hiaticula</i>	60		35	35	25	25	84	15	10		290
<i>Charadrius dubius</i>							2				2
<i>Charadrius alexandrinus</i>				10			127				137
<i>Pluvialis apricaria</i>	300		149	5	60	10	428	5	100		1050
<i>Pluvialis squatarola</i>	280		250	5	90	150	42	5	80		900
<i>Arenaria interpres</i>	6	10	10	12	3	10	18		10		79
<i>Gallinago gallinago</i>	300		30			4	9		15		358
<i>Numenius arquata</i>	2200	400	1140		10	800	15		600		5165
<i>Numenius phaeopus</i>	30		120	150	40	20	26	50	80		515
<i>Limosa limosa</i>	10		11	20		1			18		60
<i>Limosa lapponica</i>	200	600	1300	50	1150	1900	2255	500	700		8655
<i>Tringa hypoleucos</i>	100		90	20	45	20	23	30	50		358
<i>Tringa glareola</i>	3		3	5				2	5		18
<i>Tringa ochropus</i>	2		1	3		5		1	5		17
<i>Tringa totanus</i>	500		2200	50	210	90	300	60	200		3610
<i>Tringa erythropus</i>	30		18	10	3		5		5		71
<i>Tringa nebularia</i>	90		150	100		200	15	40	140		825
<i>Calidris canutus</i>	20	250	100	30	1	30	107	20	80		638
<i>Calidris minuta</i>			1	3							4
<i>Calidris temminckii</i>	3		3						2		8
<i>Calidris alpina</i>	14000	1500	28000	6000	19000	15000	8200	5000	8000		103700
<i>Calidris ferruginea</i>			2			1			1		4
<i>Calidris alba</i>			4	8			2				14
<i>Philomachus pugnax</i>	12		6			1	4	4	12		45
<i>Recurvirostra avosetta</i>	300		5000			4	20	100	400		5854

STORSPOVE (*Numenius arquata*)

Betydelig tilbagegang fra første til anden tælleperiode. Ved Højer og Rømø konstateredes store svingninger i antallet i løbet af første periode. Den foretrukne biotop ved højvande var tilvoksede Vadegræs-(*Spartina*)områder.

SMÅSPOVE (*Numenius phaeopus*)

En art tilhørende kategori C, idet store flokke i juli-august ofte ses andre steder i Vestjylland på hedeområder med rævling (*Empetrum nigrum*).

STOR KOBBERSNEPPE (*Limosa limosa*)

De 60 fugle fra første periode stammer sikkert fra de lokale bestande.

LILLE KOBBERSNEPPE (*Limosa lapponica*)

Synes ligesom Storspove at kulminere i første pe-

riode. I begge perioder var ca. 20-30% af fuglene lyse, hvilket kan tyde på, at der ikke har fundet tiltræk sted mellem de to perioder. De Små Kobbersnepper var ligesom Storspoverne samlet i store flokke, der talte flere hundrede, og ofte stod sammen med store flokke af Alm. Ryle. Det er muligt at flere sådanne flokke, lokaliseret på ikke oversvømmede sande langt fra kysten, ikke er blevet registreret, således at den samlede bestand er noget større end 9000.

MUDDERKLIRE (*Tringa hypoleucos*)

Denne art forekom spredt over hele området inden for selve vaden. Det registrerede antal er givet noget lavere end den samlede bestand.

SVALEKLIRE (*Tringa ochropus*)

En C-art. Enkelte fugle iagttaget tilfældigt, især overflyvende.

Tabel 2. Maksimale antal fugle i hvert område i optællingsperioden 24. august-26. august 1969.

Table 2. The maximum number of birds counted in each area in the period 24th-26th August 1969.

	Højer	Rømø- dæmn.	Astrup og Rejsby	Andre lokaliteter ¹⁾	Total
<i>Haematopus ostralegus</i>	50	210	300	400	960
<i>Vanellus vanellus</i>	200	70	800	200	1270
<i>Charadrius hiaticula</i>	50	20	55	20	145
<i>Charadrius alexandrinus</i>				3	3
<i>Pluvialis apricaria</i>	220	50	1160	30	1460
<i>Pluvialis squatarola</i>	320	200	76	80	676
<i>Arenaria interpres</i>	9		4	12	25
<i>Gallinago gallinago</i>	10	25	4	10	49
<i>Numenius arquata</i>	40	1200	60	5	1305
<i>Numenius phaeopus</i>		90		3	93
<i>Limosa limosa</i>		1			1
<i>Limosa lapponica</i>	15	400	350	260	1085
<i>Tringa hypoleucos</i>	15	12	7	20	54
<i>Tringa glareola</i>	4				4
<i>Tringa ochropus</i>				1	1
<i>Tringa totanus</i>	240	350	80	70	740
<i>Tringa erythropus</i>	8	11	6	3	28
<i>Tringa nebularia</i>	83	300	45	50	478
<i>Calidris canutus</i>	8	13	9	15	45
<i>Calidris minuta</i>	1	7	3	2	13
<i>Calidris temminckii</i>	2		1		3
<i>Calidris alpina</i>	76000	40000	32000	14000	162000
<i>Calidris ferruginea</i>	21	22	25	4	72
<i>Calidris alba</i>		6			6
<i>Limicola falcinellus</i>	1				1
<i>Philomachus pugnax</i>	3		4	8	17
<i>Recurvirostra avosetta</i>	5	3200		20	3225
<i>Phalaropus fulicarius</i>				1	1

¹⁾ Andre lokaliteter: Juvre og Kongeå-Kammersluseområdet.

TINKSMED (*Tringa glareola*)
Som Svaleklire.

RØDBEN (*Tringa totanus*)

En kraftig tilvækst i antallet kunne noteres i løbet af første periode, således ved Rømhø hvor antallet i løbet af en uge steg fra 700 over 1.000 til 2.200. Bestanden er aftaget kraftigt i perioden mellem de to tællinger. Biotopvalget var karakteristisk, især ved Rømhødæmningen, idet de fleste fugle sås på den mudrede vade ved høfderne langs dæmningen.

SORTKLIRE (*Tringa erythropus*)

Sås ofte sammen med Hvidklirer, Rødben og andre vadere, og optælling af arten vanskeliggjordes ofte i dette virvar.

HVIDKLIRE (*Tringa nebularia*)

Synes at forekomme lige talrigt i første og anden periode. I sidstnævnte sås adskillige lyse fugle.

ISLANDSK RYLE (*Calidris canutus*)

Der synes ikke at være større rasteplasser for denne art i Danmark. Der kan muligvis være en del fugle på muslingebanker, der ikke kan kontrolleres fra land, ligesom det er tilfældet for Strandskaden.

DVÆRGRYLE (*Calidris minuta*)

Af denne fåtallige art sås kun meget få, flest i anden periode, hvilket passer med det forholdsvise sene træk hos denne art.

TEMMNINCKSRYLE (*Calidris temminckii*)

De få fugle, der sås af denne art, optrådte enligt inden for den egentlige vade i modsætning til Dværgryle.

ALM. RYLE (*Calidris alpina*)

Langt den talrigste af samtlige iagttagne arter. Antallet sås at være mere end fordoblet i anden tælleperiode i forhold til første (se tabel 3). Især ved Højer er antallet steget betydeligt, hvilket muligvis kan skyldes lokale forskydninger frem og tilbage over grænsen. Stigningen er alligevel betydelig, og den samlede bestand i anden periode må anslås at ligge mellem 200.000 og 250.000, hvilket er en af de største koncentrationer af denne art i Europa.

Ved første tælling var forholdet mellem unge og gamle fugle 1:1000, mens det ved anden tælling var 1:100, altså stadig hovedsageligt gamle fugle, hvilket er overraskende. I anden periode var halvdelen af fuglene i begyndende fældning, men kun ganske få i ren vinterdragt.

KRUMNÆBBET RYLE (*Calidris ferruginea*)

Påfaldende hyppig i anden periode, hvilket nok skal ses i sammenhæng med artens invasionsagtige optræden i Øresundsområdet i samme periode. Fuglene optrådte oftest i småflokke uden for de øvrige ryleflokke.

SANDLØBER (*Calidris alba*)

En C-art. Den foretrukne biotop for denne art er sandstrandene på vadehavsoverens vestsider.

KÆRLØBER

(*Limnicola falcinellus falcinellus* (PONT.))

Trods invasionsagtig optræden af denne art i Nordtyskland (R. HELDT in litt.), sås kun et eksemplar 24.8. ved Højer.

BRUSHANE (*Philomachus pugnax*)

Endnu en typisk C-art.

KLYDE (*Recurvirostra avosetta*)

Langt de fleste Klyder sås på Jyllandssiden umiddelbart syd for Rømhødæmningen, hvor fuglene gik på det lave vand og fouragerede. Ved lavvandet trak fuglene kun et lille stykke længere ud og var i det hele taget de mest stationære af samtlige vadefuglearter. Denne lokalitet er efterhånden en fast efterårsrasteplass for større mængder af Klyder. Ved Vardeåens udløb, som tidligere har huset lignende antal, sås kun 400 Klyder, og det er sandsynligt, at hovedparten af, hvis ikke alle, de i Skandinavien ynglende Klyder befinder sig ved Rømhødæmningen i august.

Antallet steg i første periode stærkt. Den 28. juli taltes 1400, den 31. 2600 og 3. august 5000.

THORSHANE (*Phalaropus fulicarius*)

En usædvanlig tidlig ungfugl af denne art sås 24.8. ved Juvre.

ANDEFUGLE

Under den første optællingsperiode sås kun meget få andefugle, tidspunktet ligger før det store træk af svømmeænder til Vadehavet. I alt sås 1140 andefugle, heraf ca. 550 Gravænder (*Tadorna tadorna*), ca. 300 Gråænder (*Anas platyrhynchos*) og 130 Ederfugle (*Somateria mollissima*).

I anden tælleperiode var antallet af ænder steget betydeligt. Ved Rømhødæmningen sås 1600 andefugle (600 Gråænder, 500 Krikænder (*Anas penelope*), 100 Skeænder (*Anas clypeata*) og 230 Gravænder).

ANDRE ARTER

Antallet af Hejrer (*Ardea cinerea*) var ringe i

første periode med et totalantal på 70. Tallet var steget i anden periode, alene ved Rømdæmningen sås 80 fugle. Desuden sås Stork (*Ciconia alba*) 2, Skkestork (*Platylea leucorodia*) 1 ad. ved Rømdæmningen 29. og 31.7., Trane (*Grus grus*) 1 ved Vardeåen 31.7. og Plettet Rørvagtel (*Porzana porzana*) hørt ved Højer 2.8.

Endvidere skal nævnes: Fiskeørn (*Pandion haliaëtus*) 31.7. ved Astrup, Hedehøg (*Circus pygargus*) 8-10 i første periode, ingen i anden, Rørhøg (*Circus areginosus*) 5-7 i første periode, 8-10 i anden. Tårnfalk (*Falco tinnunculus*) sås talrigt i begge perioder, ca. 20-40. Sortterne (*Chlidonias niger*) 12 på Rømø 28.7. Sandterne (*Gelochelidon nilotica*) ved Sneum Sluse og på Skallingen i første periode og Dværgmåge (*Larus minutus*) 1 juv. 25.8. og 26.8. ved henholdsvis Kammerslusen og Rømdæmningen.

Tabel 3. Ændringer i antallet af nogle udvalgte arter mellem de to optællinger ved Højer, Rømø, Rejsby og Astrup.

Table 3. Changes in number of some species between the two counts.

	28. juli- 3. aug.	24.-26. aug.
<i>Pluvialis squatarola</i>	620	596
<i>Numenius arquata</i>	3350	1300
<i>Limosa lapponica</i>	2650	765
<i>Tringa hypoleucos</i>	235	34
<i>Tringa totanus</i>	2910	670
<i>Tringa nebularia</i>	330	428
<i>Calidris alpina</i>	61000	148000
<i>Recurvirostra avosetta</i>	5330	3205

RELATIONEN MELLEM ANTALLET AF RASTENDE FUGLE I VADEHAVET OG TRÆKKET VED BLÅVANDSHUK

I løbet af den uge, første tælleperiode var rede, kunne store variationer i antallet af rastende fugle iagttages. En del af disse så ud til at skyldes de omtalte svingninger i vandstanden under maximalt højvande, men træk til og fra området syntes også at have betydning. Ved Rømdæmningen kunne sidstnævnte forhold iagttages tydeligt, eftersom det område, hvor fuglene måtte antages at befinde sig ved lavvande, nemlig området mellem Rømø og Jylland, blev helt oversvømmet ved højvande, hvorfor de registrerede antal må antages at være et godt udtryk for antallet

af fugle i området.

Flere dage sås under optællingerne træk af vadefugle mod syd over området, og da der i hele juli og august foretoges observationer af vadefugletrækket ved Blåvandshuk, er det nærliggende at sammenligne trækket her med de svingninger i antallet af rastende fugle, der kunne iagttages.

Perioden ultimo juli-primus august var præget af højtryksvejr med sydøstlig vind, ofte omkring styrke 3-4, i Vestjylland. Disse vejrforhold medfører ofte stort træk af en række vadefuglearter ved Blåvandshuk, hvilket også var tilfældet i denne periode.

Tabel 4. Antallet af trækkende fugle pr. time ved Blåvand under første tælleperiode.

Table 4. The number of birds migrating per hour at Blåvand in the first census period.

	26.7.	27.7.	28.7.	29.7.	30.7.	31.7.	1.8.	2.8.	3.8.
<i>Pluvialis squatarola</i>	2	5	0	7	3	15	54	58	26
<i>Limosa lapponica</i>	7	8	8	5	20	10	25	24	7
<i>Tringa totanus</i>	22	17	8	4	5	55	101	55	36
<i>Calidris alpina</i>	55	170	35	104	21	50	160	480	310
<i>Calidris canutus</i>	11	73	28	24	34	106	144	82	50
<i>Recurvirostra avosetta</i>	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Især perioden 1.-3. august er præget af stort træk, således noteredes dagligt flere hundrede Rødben og Strandhjejle (2. aug: 1000) og op til 7000 Alm. Ryle på en dag.

Tabel 5. Ændringer i antallet af nogle arter ved Rømdæmningen under første tælleperiode.

Table 5. Changes in the number of some species at Rømø dæmning during the first census period.

	28.-29.8.	31.7.-1.8.	2.-3.8.
<i>Pluvialis squatarola</i>	25	120	250
<i>Limosa lapponica</i>	1100	1300	500
<i>Tringa totanus</i>	700	1000	2200
<i>Calidris alpina</i>	7000	28000	28000
<i>Calidris canutus</i>	5	50	100
<i>Recurvirostra avosetta</i>	1400	2600	5000

Man skulle forvente en stærk stigning i antallet af fugle ved Rømø i denne periode, hvis Blåvandstrækket havde direkte relation til de rastende fugle ved Rømø, men tallene her afspejler ikke rigtig forholdene ved Blåvand. Således er antallet af Klyder ved Rømø stærkt voksende uden at der ses træk af denne art ved Blåvand. Arten er i det hele taget yderst sjælden ved Blåvand, hvilket hænger sammen med, at der kun findes få ynglepladser nord for Blåvand og at det korte træk fra ynglepladserne til

Vadehavet sikkert foretages om natten. Antallet af Alm. Ryle ses at stige stærkt i begyndelsen for siden ved 2. og 3. tælling at være uforandret. Blåvandstrækket synes ikke at have sat sig spor, med mindre et tilsvarende fratræk har fundet sted. Islandsk Ryle raster ikke ved Rømø i større tal, og det store Blåvandstræk må have passeret forbi, hvilket også synes at gælde for Lille Kobbersneppe. De to eneste arter, for hvem Blåvandstrækket synes at have resulteret i en stigning i antal ved Rømø, er Strandhjejle og Rødben.

I perioden mellem de to tællinger var trækket af vadefugle ved Blåvand ret svagt, og det store tiltræk af Alm. Ryle ved Rømø registreredes ikke ved Blåvand.

De ofte manglende relationer mellem tiltræk af vadefugle til den danske del af Vadehavet og trækket ved Blåvand hænger sammen med Blåvands perifere beliggenhed i forhold til trækket til Vadehavet fra Nordrusland, hvorfra hovedparten af ovennævnte fugle må antages at stamme (NETTERSTRØM 1970). Trækket fra Blåvand går i stor udstrækning direkte til det tyske vadehav uden om den danske del af Vadehavet, et forhold der er vist for Strandskade (THELLE 1970).

ET SKØN OVER DEN SAMLEDE BESTAND AF NOGLE VADEFUGLE I HELE VADEHAVET ULTIMO AUGUST

En samlet vurdering af antallet af rastende vadefugle i Vadehavet er endnu ikke mulig, dertil har de foretagne tællinger været for ufuldstændige. Det er dog allerede muligt at anslå antallet for en række registrerbare arters vedkommende. Følgende skøn er baseret på de hollandske tællinger i 1963 og 1966 (ROOTH 1966, WOLFF 1967), de slesvig-holstenske i 1969 (R. HELDT in litt.) samt vore egne tællinger 24.-26.8.69.

Alle tællinger er foretaget sidst i august, altså på et tidspunkt, hvor hovedparten af

de gamle fugle er ankommet, og hvor trækket af de unge fugle netop er begyndt. For Alm. Ryle og Islandsk Ryles vedkommende er der grund til at antage, at nedenstående tal næsten udelukkende udgøres af gamle fugle, medens det for Klyde og Strandskade gælder, at hovedparten af den samlede bestand er ankommet på dette tidspunkt. For de fleste arters vedkommende gælder det dog, at trækket ikke er standset i Vadehavet, men at mange fugle er fortsat længere sydpå.

Tabel 6. Bestanden af nogle vadefuglearter i ult. august i Vadehavet i Danmark, Tyskland og Holland.
 Table 6. The population of some waders in ultimo August in Denmark, Germany and Holland.

	Danmark	Slesvig-Holsten	Vadehavet Holland	Delta Holland	I alt
<i>Haematopus ostralegus</i>	30.000	35.000	163.000	55.000	283.000
<i>Pluvialis squatarola</i>	676	1.150	4.500	2.790	9.116
<i>Numenius arquata</i>	1.305	4.300	45.000	22.200	72.805
<i>Limosa lapponica</i>	1.085	7.900	23.000	5.300	37.285
<i>Calidris canutus</i>	45	17.400	132.000	4.700	154.000
<i>Calidris alpina</i>	162.000	49.000	98.000	27.000	336.000
<i>Recurvirostra avosetta</i>	3.200	980	18.000	3.600	25.780
Totale antal vadefugle Total number of waders	200.000	136.000	502.000	152.000	990.000

Det må erindres, at strækningen Elben-Holland, et område på ca. 2000 km², ikke er med i denne opgørelse samt at de danske tællinger ikke omfattede alle lokaliteter, hvorfor det samlede antal må antages at være noget større.

Det er interessant at se den karakteristiske fordeling af flere af arterne. Således ligger tyngdepunktet for Islandsk Ryle i Holland, medens det for Alm. Ryle ligger i Danmark, der huser halvdelen af det samlede antal og kun udgør $\frac{1}{10}$ af det samlede område.

KONKLUSION

I Det danske Vadehav foretoges i perioden 28. juli til 3. august 1969 den første samlede optælling fra land. I alt taltes 145.000 vadefugle og 1140 andefugle. Antallet af de enkelte arter ses i tabel 1. I sammenligning med udenlandske tællinger er antallet af Alm. Ryle på 104.000 fugle bemærkelsesværdigt højt, endvidere er det bemærkelsesværdigt, at Islandsk Ryle ikke i større tal raster i Det danske Vadehav. Antallet af Klyder (5.800) og Hvidbrystet Præstekrave (137) skønnes at udgøre en stor del af den skandinaviske bestand af disse arter. Inden for optællingsperioden konstateredes stigninger i antallet af fugle af visse arter, der må skyldes et tiltræk til Vadehavet. Disse stigninger kunne kun i

ringe grad korreleres til observationer af trækkende fugle ved Blåvand.

En optælling i perioden 24.-26. august i den sydlige del af Vadehavet viste en kraftig stigning i antallet af Alm. Ryle, andefugle og Hejrer. For andre arter, specielt Rødben og Lille Kobbersnepe, var antallet betydeligt lavere end i første periode.

På baggrund af tyske og hollandske optællinger i slutningen af august diskuteres det samlede antal vadefugle kort. På denne tid skønnes der at være omkring 1 million vadefugle i området.

Ved fremtidige optællinger i Vadehavet bør optællinger fra land suppleres med optællinger fra fly.

LITTERATUR

- JOENSEN, A. H., 1968: Wildfowl Counts in Denmark in November 1967 and Januar 1968 – Methods and Results.. – Danish Review of Game Biology vol. 5 no. 5.
- NETTERSTRØM, B., 1970: Efterårstrækket af Islandske Ryle (*Calidris canutus*) i Vestjylland. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 64: pp. 223-228.
- ROOTH, J., 1966: Bird counts in the Dutch Wadden Sea area August 1963. – Limosa 39, pp. 175-181.
- , 1967: The importance of coastal habitats for European wader populations. – Proceeding 2nd European Meeting on Wildfowl Conservation, Noordwijk 1966, 1967, pp. 193-200.
- SCHLENKER, R., 1968: Über was Wintervorkommen von Limikolen an der schleswig-holsteinische Westküste. – Corax. 2, pp. 92-108
- SPAANS, A. L., 1967: Wadvogeltelling in het gehele Nederlandse Waddengebied in december 1966. – Limosa 40: pp. 206-215.
- THELLE, T., 1970: Trækket af Strandskade (*Haematopus ostralegus*) fra Vestnorge til Vadehavet. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 64: pp. 229-247.
- WOLFF, W. J., 1967: Watervogeltelling in het gehele Nederlandse Deltagebied. – Limosa 40, pp. 216-225.
- , 1969: Distribution of non-breeding waders in an Estuarine area in relation to the distribution of their food organisms. – Ardea 57: pp. 1-28.

SUMMARY IN ENGLISH

Counts of Waders in the Danish Wadden Sea July and August 1969.

In the period July 28th to August 3rd 1969 counts from the shores were conducted in the Danish Wadden Sea. Altogether 145.000 waders and 1140 anatidae were counted. The numbers registered are seen in Table 1. The high number of *Calidris alpina* is remarkable (104.000), and so is the low number of *Calidris canuta*. The *Recurvirostra avosetta* (5.800) and *Charadrius alexandrinus* (137) recorded probably comprise the majority of the populations of these species in Scandinavia.

During the count-period some species increased

owing to movements to the area, but only to a small degree these changes in numbers can be correlated to visual observations of migrating birds at Blåvand.

A census in the period 24th-26th August showed that the number of *Calidris alpina*, anatidae and *Ardea cinerea* increased. For other species, e. g. *Limosa limosa* and *Tringa totanus*, figures were considerably lower than in the first census period.

It is recommended that in future counts ground observations are supplemented with aerial survey.

Manuskript modtaget 26. juni 1970.

Forff. adr.: T. T. Rudolf Wulffsgade 16, 8000 Århus C.

B. N. Høje Gladsaxe Torv, 2, v. 613, 2860 Søborg.